

DANMARKS NATIONALBANK

31. OKTOBER 2019 — NR. 21

KALAALLIT NUNAATA ANINGAASAQARNERA

Siuariarneq annertoq, aaqqissuusseqqinnerilli pisariaqarput

Suliffeqarniarnerup tungaatigut ilungersunartorsiorneq

Aalisarneq akillu qaqqassut aningaasaqarnikkut siuariarnermut pingaarnertut pissutaavoq. Aatsitassarsiornermi takornariaqarnermilu aningaasarsiorsinnaanissap periarfissaalernissaa suli utaqqineqarpoq. Suliffissaaleqineq appasissorujussuarmik inissisimavoq, sulisar-toqarnerlu annertuumik nanertugaalluni.

Mittarfissualiornissat ilungersunartorsiortitsinerulissapput

Mittarfinnik pingasunik sanatitsinissamut aningaasaliinert annertuut ulluni makkunani pileruttorput. Siunertaq tassaavoq nunap atortulersugaanerata inuussutissarsiornermullu periarfissat pitsanngorsaavigineqarnissaat. Sanaartornerup aningaasaqarnerup ilungersunartorsioratarsinnaalernissaata ilimanassusaa qaqqassissavaa, taamaalilluni suliniutit allat kinguaattooratarsinnaallutik imaluunniit ilimagisamiit akisunerujussuannorsinnaallutik.

Namminersorneq inuussutissarsiornermilu politikki

Namminersornermik kissaateqarneq inuuniarnermilu atugassarititat pitsaasut ataqtigiissillugit piviusunngortinnissai ajornakusoorput. Tamassuma piumasaaqatigissammagu ilaatigut inuussutissarsiornermi tunaartarisaq siammasinneq eqaallisaaneq qajannaallisaanerlu pisortat ingerlataanni nammiinersortullu ingerlataanni. Qajannaallisaanerup imarivaa aalisarnerup nungusaataangitsumik ingerlanneqarnissaa, pisortaniillu ikiorsiisarnerup nalimassarnissaa, aalisarnermi isertitat nikerarnerujusui pissutaallutik.

IMARISAI

- 3 AALISARNEQ
INGERLALLUARTOQ
TULAASSALLU AKII
QAFFASSISUT
- 5 AALISARNEQ PILLUGU
ATAATSIMIITITALIARSUAQ
AALISARNERMILU
PISUUSUTINIK ATUINERMUT
AKITSUUSIINISSAQ
- 6 INUUSUTISSARSIORNERMI
INERIARTORNEQ
NAMMINERSORNERULER-
NERLU
- 7 SULISINNAASSUTSIP
PITSAASSUSAA
- 7 MITTARFIIT NUTAAT
ANINGAASALERSORNE-
QARNERILU

Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnerup pitsaasumik ingerlanerata ineriartortinneqarnera ingerlaannarpoq isertitatigut suliffeqarniarnikkullu siuariartorneq malitsigalugu. Tamanna immikkut pissuteqarpoq aalisakkanik qalerualinnillu tulaassisarnerit anner-tusinerisigut, tuniarnernerinilu akinik qaffasissunik pissarsissutigisarnersigut, aammali pisortaqarfiit namminersortullu atuinerulernerisigut aningaasaliinerulernerisigullu siuariaataalluni.

Ukiuni aggersuni mittarfiliornissanut aningaasaliinerit annertuut pisussaapput. Tamatuma aningaasaqarnerup "kissattoornissaanik" ilimanaateqarnerulertissavaa. Ukiuni 2014-miit 2017-imut aningaasaqarnek ukiumut 2,5 % ataatilaarlugu qaffariaateqarpoq. Aningaasaqarnermut siunnersuisoqatigiit oktoberimi nalunaarusiaminni missingersornikuuaat naalagaaffimmi tunisat ataatsimut nalingat, BNP, 2018-imi 3,6 %-imut qaffassimanissaa aammalu 2019-imi 2,2 %-imi inissisimariarluni 2020-imi 3,8 %-imut qaffariarsimanissaa, takuuk tabel 1.

Siuariarnerup tamatuma kingunerivaa piffinni assigiinngitsuni sulisussaaleqineq, suliat suussusaasa tungaasigut aammalu sumiiffiit peqqutaallutik. Suliffissaaleqineq ataavartumik misissuiffiqineqartanngilaq, ukuli paasissutissat ersarissisitsigut tunuliaqutigalugit Aningaasaqarnermut siunnersuisoqatigiit naatsorsorpaat suliffissaaleqineq, Danmarkimi misissueriaaseq assigalugu – 2014-imi 10 %-imiit 2019-imi 4 % tikinngilaarlugu appariaateqarsimasoq. Sulisunik amigaateqarnek tassani matussuserniarneqarsimavoq avataaniit tikisitsinertigut, ilaatigut aamma ilinniarsimangitsunik. Kalaallit Nunaanni aningaasaqar-nikkut ilorraap tungaanut ingerlaneq isertitatigut suliffissaqartitsinikkullu ineriartoreq ilutigalugu ingerlaarpoq. Tamanna aalisakkat qalerualillu pisat tulaattakkat annertuninngornerisigut akigissaarneranillu aallaaveqartumik peqquteqarpoq, kisianni aamma namminersortut pisortallu atuinerulernerisa aningaasaliisarnerullu siammasinnerulerneranik aallaaveqarluni.

Pisortat aningaasaqarnerat akit qaffasissusaat mallillugu ingerlavoq, akileraarutit akiitsuutillu qaffakiartorneri tassani aaliangiisuullutik. 2014 minillugu ukiuni kingullerni ingerlatsinermi sanaartornermilu sinneqartooruteqarnermik ingerlasoqarsimavoq naak missingersuutini naatsorsuutit oqimaqatigiisutut isikkoqartaraluit.

Namminersorlutik Oqartussat, taassuma siorna Namminersornerullutik Oqartussat, ukiorpaalunni pisor-

Kalaallit Nunaat pillugu paasissutissat

Boks 1

	Danske kroner
Nunap aningaasai	
Inuit amerlassusaat (antal, primo 2019)	55.992
Tassani Nuummi najugallit (hovedstad)	17.796
Innuttaasut 18-65 år	36.584
Suliffeqarnek ¹ (2017)	24.922
Suliffissaaleqineq ² (2017)	1.858
BNP (mia. kr., 2017)	18,5
pr. capita ³ (1.000 kr.)	331,2

Aallerfik: Kalaallit Nunaanni naatsorsueqqissaartarfik, Danmarks Statistik aammalu nammineq naatsorsuinerit.

1. Qaammammut kisitsisit agguaqatigiissinneri.
2. OECD-qaninnersiugaq, qaammammut kisitsisit agguaqatigiissinneri.
3. Sanilliullugu BNP capitakkaarlugu Danmarkimi 377.700 kr. missilliorlugu 2017-imi inissisimasimavoq.

tatigoortumik akiitsoqalernissartik tunuarsimaarfigisimavaat. Taamaammatt akiitsut aningaasaqarnermi appariartorsimapput. Namminersorlutik oqartussat, kommuneqarfiit suliffeqarfiillu Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut 2018-ip naajartulernerani ernialimmik ilanngaateqanngitsumik akiitsut BNP-p 19 %-iata missaani inissisimavoq, ernialimmillu ilanngaateqareersumik 5 % missaani inissisimalluni. Sanilliutissagaanni qallunaat ØMU-mi akiitsuanut ernialimmik ilanngaateqanngitsumik akiitsut BNP-p 34 %-iata missaani inissisimavoq.

Kalaallit nunaata aningaasatigut siumut ingerlaannarnissaanut takussutissat								Asseq 1
	2013	2014	2015 ¹	2016 ¹	2017 ²	2018 ²	2019 ²	2020 ²
BNP	-1,3	4,7	-2,5	6,0	1,0	3,6	2,2	3,8
Nioqqutissanik kiffartuussinernillu tikisitsineq	-6,6	-11,5	1,7	8,2	-5,5	7,3	21,1	-2,6
Tamakkiisumiuk pilersorneqarneq	-3,4	-1,2	-1,1	6,7	-1,0	4,8	8,6	1,4
Namminersortut atuinerat	-1,1	0,6	0,2	1,2	2,4	2,4	2,6	2,6
Pisortat atuinerat	4,1	-0,2	-0,6	1,5	3,5	1,8	0,7	0,7
Bruttoinvestering	-20,7	-21,9	10,2	9,3	-2,9	5,9	37,7	0,6
Aatsitassarsiornermi misissuinerit	-49,2	-52,7	44,5	-46,8	-36,8	31,8	17,8	6,5
Tassannga sanaartornerit	-21,1	-11,0	19,7	9,8	-0,4	3,3	11,1	34,5
Nioqqutissanik kiffartuussiner- nillu avammut tunisinerit	2,4	11,8	-9,9	16,9	-7,6	11,3	4,5	1,6

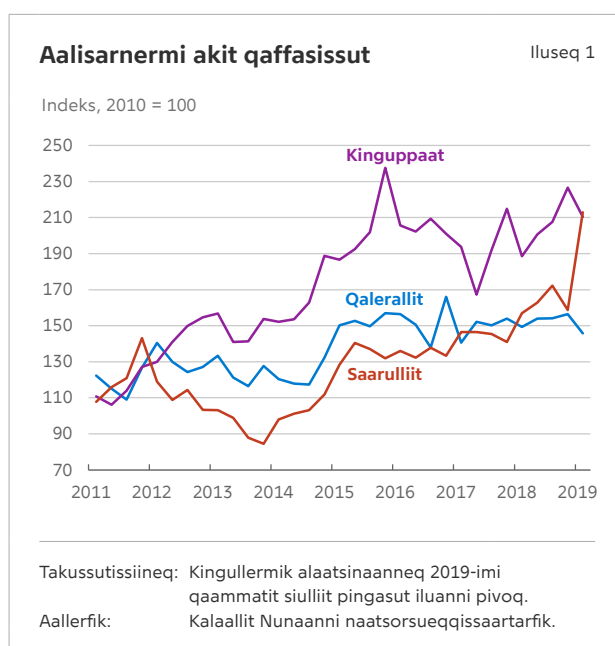
Takussutissiineq: Pilersuineri oqimaaqatigiissitsineq, ukiumut ineriartorneq procentingorlugu.
 Aallerfik: Kalaallit Nunaanni naatsorsueqqissaartarfik aammalu Aningaasaqarnermut siunnersortit.
 1. Kisitsisaagallartut.
 2. Aningaasaqarnermut siunnersortit ilimagisaat.

Aalisarnek ingerlalluartoq tulaassallu akii qaffasissut

Piffissami uani siuariarnek aalisarnermi pisanik tulaassanillu aalisakkanik qalerualinnillu suliarinninnerit siuariarnerinit aallaaveqarpoq. Aalisarnek Kalaallit Nunaata avammut tunisassiornerani annerpaatut inissisimavoq. Avammut tunisinerit 95 %-iisa misaat aalisarnermit aallaaveqarpoq, taakku affangajai raajarniarnermiit aallaaveqarluni, taamaammat aningaasaqarnermi taakku pingaarutilerujussuartut aalisarnermi inissisimapput.

Raajat akii ukialunni patajaatsumik inissisimasimapput, 2010-mut sanilliutissagaanni marloriaatingajani akeqarlutik, takuuk assiliaq 1.

Ilutigalugu 2015-imi appassisumik inissisimariarluni raajanik tulaassisarnek qaffakkiartuaarsimavoq, takuuk assiliaq 2. 2018-imi tulaassarisartakkat 10 %-imik qaffassimapput 2017-imut sanilliullugu. 2019-imi ukiup affaata siulliup ingerlanerani siuariartorneq allanngorani ingerlavoq. Raajanik aalisarnek nungusaataangitsumik aalisarnertut MSC-mit

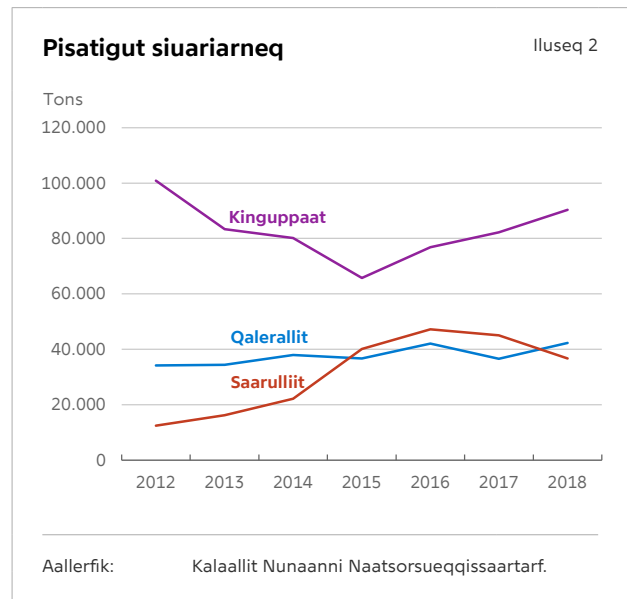

akuersissutigineqarpoq. Aalisakkanik qalerualinnillu pisartut arlallit piunasaqaatip tamassuma eqqortissimanissaa piunasaqaatigisarpaat pisitinnatik. Akuersissutip taassuma imaraa, politikikkut pisassat aaliangerneqarneri allannguutaasartullu annikitsut biologit siunnersuutaannik malinninnermik aallaaveqarnissaat, taamaalilluni aamma piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu aalisarnerup patajaatsumik ingerlasinnaanera ilisimasatigut aamma ikorfartorneqarluni.

Qaleralik Kalaallit Nunaanni aalisarnermi pingaarnerpulliatut inissisimavoq. Qaleralik avataani imaani aammalu sinerissap qanittuani pisarineqartarpoq. Avataani qaleralinniartarnek raajarniarnek assigalugu MSC-miit akuersissutigineqarnikuvoq. Sinerissap qanittuani aalisarnek, MSC-miit allagartaqartinneqanngitsoq umiatsiaararsortunit imaluunniit ukiukkut qamuterallannik qimussimilluunniit ingerlanneqartarpoq. Sinerissap qanittuani qaleralinniarnek illoqarfanni ataasiakkaani ingammik Diskobugtimi avannarpasinnerusmilu pingaarutilerujussuuvooq. Sinerissap qanittuani aalisarnermi pisassiisarnek inoqutigiiPASSUARNUt eqquisarpoq taamaalillunilu politikikkut mianernartutut inissisimalluni, pingaaruteqassusaa aalisarnermut akuersissutinik tunniussisarnerup qaffariaateqarsimaneranik annertuninngornikuulluni.

2018-imi Kalaallit Nunaata imartaani qaleralinniarnermi tulaassat 15 %-imik qaffariaateqarput 2017-imi assigisaanik appariaateqariarlutik. Tamanna ukiorlussiorsimanermik aallaaveqarsinnaavoq. 2019-imi ukiup affaata siullup takutippaa 2018-imi piffissami tassani tulaassat amerlanerulaarnerat.

Avataani sinerissallu qanittuani qaleraeqassuseq assigiinngitsumik ineriartorpoq. Biologit siunnersuinerisigut 2019-imi Davisstrædemi Baffinbugtimilu pisassiissutigineqartut 10 %-imik qaffanneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq, sinerissap qanittuani qaleralinniarnek 10-20 %-imik appartinneqassasoq, sumiiffik apeqqutaalluni, siunnersuutigineqarluni. Sinerissap qanittuani sumiiffinni arlalinni pisarineqartartut ukiut ingerlanerini ikiliartorput, tamanalu biologiniit takussutissaaneragaavoq aalisarnerup tassani annertuallaamik ingerlanneqarnera. Naalakkersuisut ineriartornermut taamatut isik-kulimmut ernumassuteqarnertik ersersinnikuuat nalunaaruteqarlutillu ukiut tulliuuttut ingerlanerini pisassiissutit siunnersuutigineqartut qanillattorni-arlugit. Piffissarli sivikinnerusoq eqqarsaatigalugu aqqtut alla atornerqarpoq. Septemberimi 2019-imi

pisassiissutit Diskobugtimi naammatsiaalermata, suliffissaqarnissaaq eqqarsaatigalugu pisassiissutit ilaqqinneqarput.

Saarullinnik pisanik tulaassisarnek 2018-imi 19%-mik appariaateqarpoq, ukiorpassuarni 2016 tikillugu qaffakkiartuinnarsimagaluarluni. Saarullinniarnek biologit siunnersuutaat qaangerlugu ingerlanneqartuarsimavoq, biologillu qulakkerusuppaat tukertitsiviliorqarnissaa. Saarullinnik tulaassisarnerup appariaartornera 2019-imi aamma atuuppoq.

Ataatsimut isigaluguaalisarnerup tungaatigut siuariartorneqarpoq, immikkut malugalugu akigitat qaffasinneri. Isertitarissarnerup malitsigaa imaani angallatit nutarsagaanerini 2019-imi kilisaatinik arfinilinnik nutaanik tikisitsinikkut, taakku ataasiakkaarlutik tamarmik pingasunik kisitsisitalinnik millionilikkaanik akeqarput. Kilisaatit pingaarnertut peqqutaapput 2019-imi aningaasaliinernut tikisitsinernullu annertoqisunut, takuuk tabel 1.

MSC-imik allagartaqarfiunngitsuni aalisapiluttoqarnera naammattuugassaavoq. Tamatuma nassataraa siunissami aalisarnikkut inissisimanerup assiginniartaunissaa. Sumiiffinni aaliangersimasuni annikinnerusumik aalisartoqalissappat, aalisarnermik inuussutissarsiornek appassaaq. Suliusaaleqilersinnaanerli tamanna isumaqassaaq, arlallit aalisarnek qimassagunikkut allanik inuussutissarsiorfissamik ujartuilernissaannut periarfissat.

Aalisarneq pillugu ataatsimiititaliarsuaq aalisarnermilu pisuussutini atuinermit akitsuusiinissaq

Politikkikkut amerlanerussuteqartut aalisarneq pillugu ataatsimiititaliarsuup pilersinneqarnissaa tapersersimavaat. Ataatsimiititaliarsuaq siammasisumik aaqquussavaoq inatsilerituumik siulittaasoqarluni, nakerisarsiuunngitsunik marlunnik aalisarnermik aningaasarsiornermut aammalu ingerlatsinermit ilisimasalinnik, kiisalu allat ilaasortat qulingiluat inuussutissarsiornermut suliffeqarfimmullu soqutiginnittut. Martsimi 2019-imi suliarisassat allattorsimaffiani ilaatigut erserpoq ataatsimiititaliarsuup siunnersuutaasa anguniagarisassagaat piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu sapinngisamik inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaqutaasumik aalisarnikkut nungusaataangitsumik tunaartalimmik aningaasarsiorortoqassasoq. Tamatuma imaraa aalisarnerup siunissami uumasooqassutsikkut nungusaataangitsumik ingerlanerqarnissaa piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu, aalisariutit usigisinnaasaat periarfissaallu tunaartaralugit. Ataatsimiititaliarsuup suliani naammassisimassagaa naatsorsuutigineqarpoq 2020-imi junimi pissasoq tassani siunertaassalluni Naalakkersuisut inatsisissatut siunnersuummik ersarissumik saqqummiussinissaat 2020-imi ukiakkut.

Kalaallit Nunaat ullumikkut nunatut nunarsuarmi oqataasutut maligassiuisutut inissisimavoq aalisarnermi qalerualinniarnermilu akitsuutini atuinerup tungaatigut. Aalisarnermi pisuussutini atuinermit akitsuusiinissaq ilusilersorneqareerpoq, tassani pisat kiilumut akitsuuserneqarlutik, akitsuutip annertussusa tulaassap pisiassatut akia naapertorlugu aaliangiussaarluni. Aki qaffasinneruppat aamma akitsuut qaffasinnerussalluni aalisarnermi attuumassutilinnut tamanut. Akitsuutit akigititaq atuuttoq, aamma inatsisit naapertorlugit akitsuusiinermit annerpaaffisatut aaliangiussa q 17,9 %-iuvoq, tamannalu atuutisaaq avammut tunisinermi kg-mut akigititap 29 kr sinneqqappagu. Avammut tunisinermi aki kiilumut 17 kr ataatisappagu, taava akitsuut aamma 5 %-imut appartinneqassaaq. Akit qaffasinnerini akitsuutit qulakkeertarpaat, isertitat nalinginnaasumiit anner-tunerugaangata inuiaqatigiit tamarmik iluanaarutigissagaat, tamanna peqquteqarpoq, inuiaqatigiit aalisariutersortunut ammaassimmata pisassat aaliangersimasut killilimmik pisarinqarsinnaatilugit.

Aalisarnermi pisuussutini atuinermit akitsuutit saniatigut peqataasut aalisariutip sinneqartoorutaannik nalinginnaasumik akileraartinneqartarput aalisarnermi pisuussutini atuinermit akitsuutit malillugit, taamatuttaaq aalisariummi aalisartut akissarsiallit allat ilutigalugit aamma akileraartinneqartartut.

Aalisarnermi ilorraap tungaanut ingerlaneq ukiuni kingullerni ima malitseqarpoq, aalisarnermi pisuussutini atuinermit akitsuutit 2010-mi 22 mio. kr-iniit 2018-mi 425 mio. kr-imiiilernerannik. Ukioq kingulleq aalisarnermi pisuussutini atuinermit akitsuutit Namminersorluni oqartussat akileraarnermi akitsuusersuinermilu isertitaasa 18 %-iattut inissisimavoq, isertitalu tamarmik katinnerisa 6 %-iattut inissisimalluni.

Aalisarnermi pisuussutini atuinermit akitsuutit taamaalillutik inuiaqatigiinnut kalaaliusunut isertitatut pingaarutilerujussuartut inissisimalernikuupput. Tamanna isumaqarpoq, pisortat aningaasaqarneranut apeqqutaasorujussuavoq aalisakkat qaleruallillu avammut tuniniarnerqarnermikkut akiisa qaffasiinnar-nissaannik.

Aningaasaqarnermit siunnersuisoqatigiit naatsorsor-simavaat aalisakkat akii 20 %-imik appasinnerusimasuuppata pisallu amerlassusaat nikisinnagit, tamanna 2018-imi pisortat aningaasaqarneranut qanoq sunniteqarsimassagaluarner-soq. Inerniliussa q ima isikkoqarpoq, tassa pisortat aningaasaqarnerat 232 mio. kr-inik annikinnerusimassagaluarnerat. Kisisip taassuma aalisarnermi pisuussutini atuinermit akitsuutaasut 113 mio koruunit saniatigut suliffeqarfiit isertitalu akileraarutaannik ilaqarput, kisiannili eqqarsaatersuutigineqarsimangillat aningaasaqarnerup sanngiinnerusumik ingerlanerata atuinermit, aningaasaliinerni, aalisarnerullu malitsianik kinguneqarumaarsinnaanera. Tamanna tunuliaqutigalugu ersarippoq, 2018-imi sinneqartoorut 133 mio. koruuninik kisitsisitalik ingerlatsinermit sanaartormilu kontomiittussa q akit apparsimagaluar-pata annaasaqataasumik ingerlasimasussatut isikkoqarsimasinnaanera. Taamaamat pisortat aningaasaqarnerat mianernartumik inissisimavoq, pisat tulaassat aalisakkat qaleruaasallillu, aammalu taakkununga akigitinneqartut ineriartornerat apeqqutaalluni.

Tamanna Kalaallit Nunaata aningaasaqarneranut tunaartaalluinnartumik inissisimavoq.

Aalisarnejq ilorraap tungaanut ingerlanngippat, aningaasaqarnermut politikkip sukateriffingigaat-siarnissaa aarlerinaatilerujussuuvog – akileraarutit akitsuutillu qaffaaviginerisigut imaluunniit aningaasartuutit annertunerit millisarnerisigut. Tamamaalisogarataannaanera akiorniarneqarsinnaavoq akit qaffasitsillugit kasuussaaveeqqusersuinikkut. Akit oqaatigereerneratut appassagaluarpata pisus-satut siumut ilimagisat oqaluttuarisaanerup iluani misillitagaqarfioererput, naak massakkuugallartoq akinik annertuumik appaanissamik ersiuteqartoqan-gikkaluartoq.

Aningaasaqarnermut siunnersuisoqatigiit aammat-taaq naatsorsorsimavaat, ukiuni 10-15-ini tulluittuni pisortat aningaasaqarnerata nukittorsaaffigine-qarnissaa pisariaqartinneqassasoq ukiumut 1 mia. kr-inik illuartitsinikkut, aningaasaqarnerup patajaat-sumik ineriartortinneqarnissaa qulakkeerumallugu. Tamanna aningaasaqarnermik politikkip patajaatsu-mik iluameertumillu ingerlanneqarnissaa amigaata-avoq. Mianersukannersumik oqartoqarsinnaavoq ukiuni makkunani peqqumaatissanik katersisoqaroq aalisarnerup ingerlalluarnerani suliffissaaleqinerullu appasissumiinnerani.

Inuussutissarsiornermi ineriartorneq namminersornerulernerlu

Kalaallit Nunaanni kissaatigineqarpoq Danmarkimiit namminersornerulernissaq, inuuniarnikkut atugas-saritat malunngiutaasumik appartinngikkaluar-lugit. Namminersorneq pillugu inatsisip ilaatigut suliassaqarfiit naalagaaffiup tigummisai allattorsi-masuutigai, namminersorlutik oqartussanit tigum-mineqalersinnaasut. Pingaarnertut tassaniipput politeeqarneq eqqartuussiveqarfiit illersornissarlu. Naalagaaffiup immikkoortuni suli namminersorlutik oqartussat tigummilinngisaanni aningaasartuutit akilersorpaat, namminersorlutik oqartussat ti-gummisarilissappatigut 1 mia. koruuninik ukiumut aningaasartuuteqartalissapput. Naalagaaffiup tigummisaanik namminersorlutik oqartussat ti-gummisaqalerpata taava naalagaaffiup tapiissutai allannngornaviannngillat. Kisiannili aatsitassarsior-nikkut annertuumik isertitaqalernerme annikillisinne-qarsinnaallutik.

Namminersorlutik oqartussat tamakkiisumik isertita-asa affaa sinnilaarlugu naalagaaffimmiit tapiissuta-ammata isertitat allat annertuserujussuartaqarput tapiissummik isumalluuteqarunnaarsinnaanissamut. Tamanna ajornartutut isikkoqarsinnaavoq. Aatsitas-sarsiornikkut annertuumik isertitaqarsinnaanngik-kaanni inuussutissarsiornikkut massakkumiit siam-masinnerusumik tunaartaqarnissaq kiisalu pisortat namminersortullu ingerlataanni annertunerusumik eqaallisaanissaq minnerpaamik piunasaqaataassal-luni. Pisortat ingerlataasa aningaasaqarnermi inis-sisimanerat annertoerujussuuvog. 2017-imi pisortat atuinerat naalagaaffimmi tunisat ataatsimut nalingisa (BNP) 43 %-iani inissisimavoq Danmarkimi 25 %-imi inissisimalluni. Tamanna appartinneqartariaqarpoq, taamatullu pisortat ingerlataanni atorfeqarnerit appartinneqartariaqarlutik. Suliffinni namminersor-tuni suliffeqarneq qaffatsinneqassappat akissarsiat Kalaallit Nunaanni naapertuuttunik akissarsartaqar-tunik tamanna siunissami sulisinnaassutsip pitsaassu-sianik piunasaqaateqassaaq. Inuussutissarsiornerulli siammasinnerusumik ingerlalnissaanut siuriaate-qartoqalaalereernikuuvog.

Ukiualuit ingerlareersut aatsitassarsiorortoqarani, maanna suliniutit marluk ingerlapput, rubinisor-nerit aluminiumisiornerillu (anorthosit). Suliniutit marluusut tamarmik immikkut inuit 30-it missaat suliffissaqartippaat. 2020-ip ingerlanerani naats-orsuutigineqarportaaq Kalaallit Nunaata kujataani guldisiorfiunikuusup ukiualunni ingerlasussanngorlu-ni ammaqinneqarnissaa.

Aatsitassarsior-nissamutaaq suliniutit allat piviusunn-gortinneqarnissaminut qanilliarporput. Taakku inuussutissarsior-nissamut siammasissumut assiginngiiaartumullu tapertaalluinnassapput, kisiannili im-minnik naalagaaffiup tapiissutigisartagaanut taarta-asinnaanaviarnatik.

Aatsitassanik misissuinerme suli at amerliarporput, kisiannili 2010-mut sanilliullugit ikinneerarsuullutik, tassami 2010-mi sualummik tuluit suliffeqarfiutaata aningaasat milliardilikkaat atorlugit misiliummik qil-lerisitseqattaarnikummat Kalaallit Nunaata kitaata imartaani uuliasiorluni.

Kalaallit Nunaanni takornariaqarnerup tungaasigut inerisaasinnaanermut periarfissaq pingaaruteqar-poq, tassanilu unnuiffissanut allanullu atortunut namminersortunik aningaasaliisunik annertuunik aningaasalersuiffuleruttorpoq tassani siunertaal-luni Nuummi Ilulissanilu mittarfissuussat 2023-imi

nmmassineqartussat nassatarisaannik periarfissanik pilersussanik atorluaanissamut siumut piareersimaneq. Periarfissat annertuujusut eqqoriaannarneqarsinnaapput, tamannali ukiuni kingullerni ersippiar-nikuunngilaq, nunani allani unnuisarfinni unnuinerit, timmisartumut ilaasut amerlassusai, umiarsuarnullu takornariartaatinut ilaasut amerlassusaat amerlagis-assaangimmata.

Sulisinnaassutsip pitsaassusaa

Qularutissaanngilaq sulisinnaassutsip pitsanngor-saavigineqarnissaa pisariaqartinneqarmat, ta-amaalilluni avataaniit sulisinnaasunik tikisitsisarneq apeqqutaatinneqarpallaarunnaassammat. Tamatu-ma naammassiortuineq akissarsiallu innuttaasunut Kalaallit Nunaanni najugalinnut qaffatsissavaa.

Pisariaqartitap tamassuma piviusunngortinnissaanut ilaatigut ilinniartitaanikkut suliniutinik annertuunik meeqqat atuarfianniit aallartittunik siusinnerusuk-kulluunniit aallartittunik atorfissaqartitsisoqassaaq, ilaatigullu inuinaat ukiumut akunnerni amerlane-rusuni sulisarnissaannik piumasaqaateqassalluni.

Aningaasaqarnermut siunnersuisoqatigiit tiimimu-siaqarnerup tungaatigut tikkuarpaat, amerlasuunut eqquinerluttartoq, tassani sulinermi akissarsiat qaffakkaluit akileraarutit aningaasallupisortanit ikiorsiissutit appsarneqarneri isumaqarput isertitat atorsinnaasut piffissap isertitaqarfusup sivisuup ilua-ni qaffakkiartorpiangivinneri, naak sulisoq annertu-nerusumik suliaqaraluartoq.

Qaffasissumik piginnaasaqarneq allanngortoqarnera-nnullu nalimmassarsinnaassuseqarneq pisariaqarpoq maanna atorfiit atuuttut naammassilluarsinnaanissa-annut, qularnanngitsumillu siunissami aamma taman-na atuutissaaq. Aqqutissaaq suli takeqaaq kalaallinik sulisoqarnerulernerup anguneqarnissaanut atorfinni aatsitassarsiorfinni takornariaqarnerullu iluaniittuni.

Sulisinnaassutsip pitsaassusaa qaffatsissagaanni, tamanna tunaartalerneqartariaqarpoq meeqqat atuarfianni. Ullumikkut Kalaallit Nunaat annertuu-mik meeqqat atuarfiini suliniuteqarpoq, tamatumalu inerneqarluarnissaata qulakkeerneqarnissaa kisimi apeqqutaalerpoq, imaluunniit suli annertunerusumik ukkatarineqassaneraniq naliliinissaaq.

Mittarfiit sumi inissisimappat?

Iluseq 3

Assimi takussutissiineq:
Krydsit aappaluttut takutippaat allaaserisami eqqartorneqartut mittarfiit sumi inissisimani.

Mittarfiit nutaat aningaasalersorneqarnerilu

Angallannikkut aqqissuussaaneq Kalaallit Nunaan-nut Kalaallit Nunaanniillu aammalu Kalaallit Nunaata iluani nunanut allanut sanilliullugu allaaneroqaaq.

Ullumikkut Kalaallit Nunaannut Kalaallit Nunaanniillu angalaneq timmisartuinnakkut pisarpoq, assigisaanik aamma nunap iluani angallanneq timmisartuinnakkut pisartoq, taamaallaalli ungasinngitsumut angalane-rit imaatigut pigajuttarlutik. Illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni aqqusinikkut aqquteqanngilaq, aqqusern-giornissarlu sumiiffiit inoqarfusut imminnut unga-sinnerujussuat pissutaalluni, aammalu kangerluit ilorpasissut qaqqallu portusuut kiisalu silaannaap nillernerujussua peqqutaallutik ajornarluni nunap ataqatigiiaarnissaanut. Taamaammallu ersarippoq mittarfiit sumiiffissaat angissusissaat angallanner-milu pilersaarutaat innuttaasunik nuna tamakkerlugu soqutiginilerujussuummata taamaammallu aamma

nunani immikkoortitaartuni aaqqiagiinnginneq pilersinneqajasarluni.

Kalaallit Nunaannut Kalaallit Nunaanniillu angalasut Kangerlussuarmi mittarfik aqqusaaqqaarajuttarpaat, tassangaanniit siunnerfimminnut timmisartunut minnernut ilaallutik angalasarlutik, ilaatigullu illoqarfinnut allanut qqusaaqqaartarlutik apuuffissaminnut apuutinninnerminni. Ilaasut ikittuinnaat Kangerlussuaq ornitatut siunnerfigisarpaat. Mittarfik, USA-miit 1941-mi sakkutooqarfittut pilersinneqarnikoq takissutsimigut timmisartut tamangajaasa miffiginisnaasaannik takissuseqarpoq. Qaqutiguinnarlu silap ajornera pissutaalluni tikinneqarsinnaasarnani.

Ukiorpaalunni Nuummi mittarfiup tallineqarnissaa eqqartorneqarnikuuvoq, taamaalilluni Europamiit toqqaannaq Nuummut, amerlanerit ornitatut siunniussaannut tikittoqarsinnaassalluni. Kalaallit Nunaannili sumiiffinni assigiinngitsuni tamanna eqqarsarnar-toqartinneqarnikuuvoq.

Inatsisartut tamatuma tunaartarisaanik 2015-imi aaliangiuppaat Kalaallit Nunaanni nunap atortulersugaanera nutarteriffiqineqassasoq inuussutissarsior-nikkulu Kalaallit Nunaanni ineriartortitsineq nukittor-saavigineqassasoq.

Piffissaq sivisooq ingerlareersoq aaliangiunneqarpoq mittarfiit Nuummi (qeqqani) Ilulissanilu (avannaani) 2.200-nngorlugit tallineqassasut, mittarfillu Qaqortu-miittoq (kujataani) 1.500 meterinngortinneqassasoq. Taamatut aaliangernerup Europamiit illoqarfinnut taaneqartunut siullernut marlunnut toqqaannaq missinnaalernerq ajornarunnaartissavaa, taamatullu niueqatiginninniarlutik angalasut Nuummut toqqaan-naq spuussinnaassallugit, takornariarlutillu angala-sut Ilulissanut toqqaannaq apuussinnaalissallugit. Aningaasaliissutit katillugit missingersorneqarput 4 mia. koruunit missaaniissasut, Namminersorluni oqartussat ukiumut isertittagaasa affangajalluinna.

Mittarfiliassat aningaasaleeqataassutinik suliffeqar-fimmiit 100 %-imik Namminersorlutik oqartussat pigisaanniit aningasaliiffiqineqartussaavoq 2,1 mia. koruuniusunik ilassuserlugulu Namminersorluni oqartussat quakkiigaannik aningaasanik allamit ator-nermi 2 mia. koruunit missaannik.

Auliniut taamaammat Namminersorlutik oqartussa-nut aningaasatigut aarlerinaatilimmik imaqarpoq. Mittarfissualiornissamik suliniutit pingasut imminnut akilersinnaasumik ingerlanissaat qularnaateqarpoq,

siumullu aaliangiussat ajalusuussagaluarpata Nam-minersorlutik oqartussat aningasatigut annasaqar-nissamut nammattuusussaavoq.

Taamaammat Naalackersuisut danskillu naalagaaf-fiat septemberimi 2018-imi isumaqatigiissusiorput, Danmark tassani Kalaallit Nunaata inuussutissarsior-nikkut ineriartortinneqarnissaata nukittorsaaffiginis-saa qulakkiissagaa ilaatigut mittarfissualiornissamut aningaasatigut tapeeqataanermikkut.

Nuummi Ilulissanilu mittarfiliassat aningaasaliis-suteqarfiginissaannut isumaqatigiissut ima imaqar-poq, naalagaaffiup 700 mio. koruunik nammineq aningaasaliissutit Kalaallit Airports International A/S-imut aningaasaliissasoq, Namminersorlutik oqar-tussat 1.400 mio. koruuninut akiliutaannut tapiissuti-tut. Saniatiguttaaq naalagaaffiup qularnaveeqqutitit suliffeqarfimmut 450 mio. koruunit atukkiunniarpai suliffeqarfiullu aamma taama atsigisumik atoqqissin-naajumaanera neqeroorutigalugu. Qaqortumi mit-tarfiup tallilernerqarnissaanut naalagaaffik aningaasa-liinikkut peqataanngilaq.

Isumaqatigiissutit taassumap Namminersorlutik oqartussat aarlerinartorsiorsinnaaneraluat atorni-arnissamullu pisariaqartitsinissaraluat erniatigullu inissisimaneq appartippai.

Namminersorlutik oqartussat isumalioqqutigaa-taaq illoqarfinni arfineq marluusuni mittarfeera-liortoqarnissaa, ullumikkut qulimiguuliinnarmik tikinneqartartuni. 2020-imi aningaasartuutissanut inatsimmik siunnersuummi suliareqqitassanut aningaasaliissutit illikartinneqarnikuupput tassani siunertaalluni 2020-imi ukiakkut politikikkut aalian-giiffigininnissaq.

Siunissami mittarfissuit atulernissaannut oqallinnermi ajornartorsiutaasut ilagaat Kangerlussuarmi mittarfi-up qulimiguulimmik angallannermut atornerqaannar-talernissaa, mittarfiup 1.500 meterisut isorartussuse-qartilernerisigut, mittarfiup naanerata piarneratigut, tamanna nunap qeriuannartuunerata nassatarisa-anik ajornakusoortitsisarsimammat, imaluunniit mittarfiup tannerulertinneqarsinnaanera. Septembe-rimi 2019-imi danskit naalagaaffiat Naalackersuisullu isumaqatigiissusiorpoq, illersornissamut mittar-fik Kangerlussuarmiittoq atornerqarsinnaassasoq, nalinginnaasumik angallanneq ilutigalugu aamma ingerlanneqarsinnaassalluni. Piumasaqaatit sukumii-nerusut Namminersorlutik oqartussat naalagaaffiullu akunnerminni isumaqatigiissutigissavaat.

Nuummi Ilulissanilu sanaartornerit pilersaarutit malillugit 2019-imi ukiaanerani aallartisarneqassaput. Sulisoqarnissaq avataaniit pissangatinneqarpoq, Kalaallit Nunaanni sanaartornermi piginnaasat periarfissallu killeqarmata. Ilimanaatilerujussuuvoq sanaartornerup akisunerulerataannaanera imaluunniit suliniutinik allanik kinguaattoortitsisinnaajumaanera.

OM ANALYSE

Nationalbankenip inuiaqatigiinni inissimaffiata kingunerisarpaa aningaasaqarnikkut aningaasaliisarnikkullu pissutsinik misissueqqissaarneq.

Misissueqqissaarnerit ingerlaavartumik saqqummersinneqartarput taakkulu ilagisarpaat akitigut inissisimanermik aningaasaqarnerullu patajaassusaanik naliliinerit.

Misissueqqissaarneq qallunaatut tuluttut kalaallisullu imaqarpoq. Nutserneqarnerata nassataanik paatsuungasoqartillugu qallunaatoortaa isiginiarneqartassaaq.

DANMARKS NATIONALBANK
HAVNEGADE 5
1093 KØBENHAVN K
WWW.NATIONALBANKEN.DK

Misissueqqissaarnerup
aaqqissuunneqarnera 11. oktober
naammassineqarpoq

Anders Møller Christensen
Siunnersuisoq

ANINGAASAQARNEQ
ANINGAASAQARNERMULLU
POLITIKKI

**DANMARKS
NATIONALBANK**